

Antoni Serra

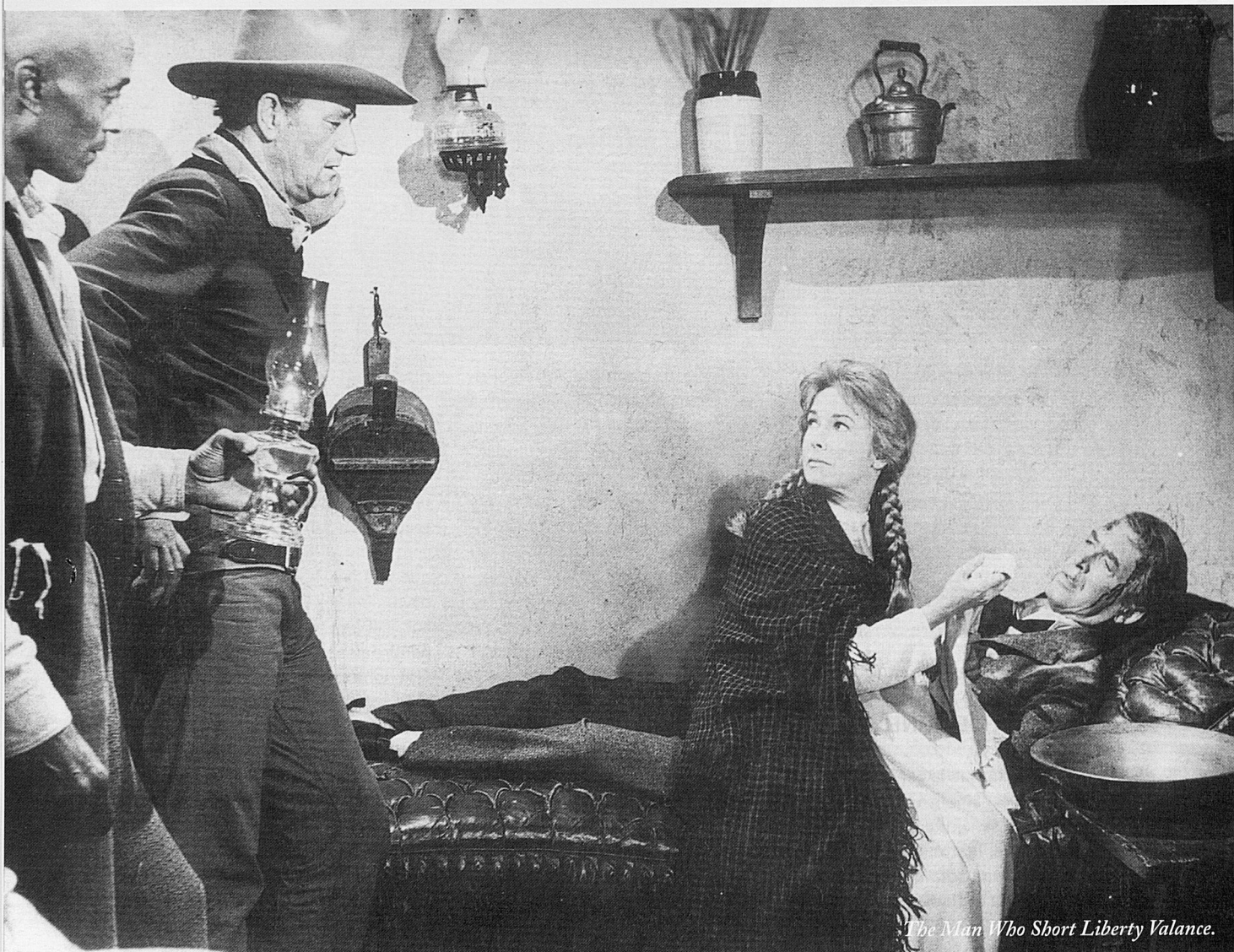
Evidentment, senyores i senyors, jo no som un *cow boy* del *far west* americà... en tot cas en puc ser o arribar a ser, sense gaire esforç, l'antitesi. Ni tenc el cul feixuc de John Wayne (en Xon Faine, que li deia l'amic escriptor Francesc Candel a l'època de les tertúlies barcelonines del carrer Elizabets: finals dels seixanta); ni puc gaudir de la gràcia esprimatxada de James Stewart; ni molt manco posseesc la bellesa rossenca d'Alan Ladd o la vilesa convincent de Noah Beery, per citar-ne només uns quants i no fer la llista *cowboiesca* excessivament llarga. Perquè jo només som —i n'estic orgullós, per què negar-ho?— un pobre, humil i ja defi-

nitivament mortal escriptoretxo provincià. Amén.

He de dir, d'entrada (i no sé si fins i tot com a punt final, però ja em perdonaran si no és així!), que si les pel·lícules de l'oest m'interessen força —fins a l'extrem que, en èpoques ja històriques, en vaig ser un apassionat— és degut primerament a John Ford i a un dels seus films que vaig veure de molt jove, *La diligència* (o *Stagecoach*), obra realitzada l'any 1939 i que nosaltres vàrem veure en el cinema del poble ja avançats els anys quaranta. Ford, aleshores, es va convertir en un mite per a mi. Perquè Ford, un dels directors més coherents que mai hi ha hagut a la història cinematogràfica, és sens dubte alguna cosa més —vull dir, més inquietant, que va

més enllà del gènere estricte, ja que ho abraça tot: comprovin-t'ho vostès mateixos en *Donovan's Reef* o també, i especialment, en *The Quiet Man*, una de les comèdies de càrrega social més extraordinàries de quantes s'han produït— que la simple violència del *far west*. Ford és el cinema per excel·lència, el cinema total i que marcà caràcter al llarg de tot el passat segle XX.

I d'aquest director, ull esquerra tapat —com un vell pirata— i corbatí rebel (és la imatge dels seus darrers anys i que sempre restarà a la meva memòria), malgrat m'interessí íntegrament la seva filmografia, hi ha una sèrie de pel·lícules de l'oest o *westerns* per les quals tenc predilecció o debilitat: *The Man Who Shot Liberty Valance*, *Drums Along the*

The Man Who Shot Liberty Valance.

L'efecte Ford, almanco per a la gent de la meva generació, va tenir més sentit i repercussió ja que n'estàvem farts d'"engolir" i "patir" en el petit cinema de poble aquella sèrie de pel·lícules lineals, generalment esquemàtiques i de molt pobre, per no dir nul, contingut estètic que interpretava inevitablement Randolph Scott

Mohawk, Two Rode Together, My Darling Clementine, Ford Apache i, fins i tot, aquell film que alguns crítics el consideren una obra menor dins la seva filmografia —més de cent trenta pel·lícules, cent llamps!— i que a mi em va semblar, quan la vaig veure per primer cop a començament dels seixanta, magistral i que posseeix una gran càrrega de crítica social, *Sergeant Rutledge*.

L'efecte Ford, almanco per a la gent de la meva generació, va tenir més sentit i repercussió ja que n'estàvem farts d'"engolir" i "patir" en el petit cinema de poble aquella sèrie de pel·lícules lineals, generalment esquemàtiques i de molt pobre, per no dir nul, contingut estètic que interpretava inevitablement Randolph Scott.

Però he de reconèixer i acceptar, és clar, que la producció de l'oest no acaba amb Ford. Seria simplificar la història, i tampoc cal ser tan estúpids i gelatinosos, veritat? Hi ha molts d'altres —bé, uns quants més, si no vull ser exageradament optimista i permissiu— realitzadors importants i pel·lícules de gran contingut estètic i ètic. Per exemple Howard Hawks i la seva tetralogia dedicada al *River*, sobretot *Río Lobo* que és el film d'una frase que ho és tot, la recorden? Tampoc es poden silenciar noms tan representatius com els de Pekinpah, Ray, Zinnemann, Burt Kennedy, Butler, Daves, Stevens (el de *Shane*, te'l dedic a tu, amic i predilecte poeta Antoni Figuera), Vidor, Hathaway, Walsh i algunes coses de Clint Eastwood. Perquè el cine de l'oest, com

tot el cinema, és incommensurable i frenètic. Qui no ha gaudit fins a la folia i s'ha apassionat, alhora, amb obres com *Custer of the West*, *5 Card Stud* o *The Broken Lance*? No podem deixar de ser humans i exigents.

És clar que no visc al *far west* nord-americà, sinó a una Mallorca —la Terra Inexistent a la qual en va fer un viatge sense retorn Joan Ferrer Miserol, però en resta com a testimoni ineludible una pel·lícula i una novel·la— mutilada, patèticament destrossada per la duresa del ciment Portland i el miratge, d'un verd no autòcton, dels camps de golf.

Ens haurem de resignar a la desaparició? Com el mateix cinema de l'oest dels grans mites? Déu és així de pervers...

My Darling Clementine.